

ဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရူး(စ)ခံပ်တတ်ဘဉ်က တတ်ဆါ (Powassan virus)

ဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရူး(စ)ခံပ်တတ်ဘဉ်က တတ်ဆါ (Powassan virus) နှိပ်မုတ်မနုလင်.

ဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရူး(စ)ခံပ်တတ်ဘဉ်က တတ်ဆါ (Powassan virus) အံမုတ် ဝဲတတ်ဆါလအကဲထီဉ်ခိဖျိ ခံပ်ဖလဲးဘဲးဘဲးရူး(စ) (tickborne flavivirus) လအဘဉ်ထွဲဒီးပစီလအအိဉ်ဒီးဘဲးရူး(စ) ဒ်အမုတ် ဝဲ(စ)နဲ(လ)ဘဲးရူး(စ) (West Nile) နှိပ်လီ. လအခံတ်ဟဉ်ဘဲးရူး(စ) အံအမံလအ ဖိပ်ဝန်စဉ် (Powassan), အိဉ်လအအိဉ်ထွဲရံယိဉ် (Ontario) ဝဲတတ်လီလအတတ်ထံဉ်နှိအိအဆိကတတ်ဝဲ ၁၉၅၈ နှိပ်အပူနှိလီ. ဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရူး(စ)တတ်ဆါ (Powassan virus) အိဉ်ဝဲခံကလုဉ်လအတတ်ယုထံဉ်နှိအိလအကလံဖိးအမဲရကအပူ ဒီးပဉ်ယုဉ်ဒီးဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရူး(စ)တတ်ဆါ (Powassan virus) စအသ့ဉ် ၁ ဒီး စအသ့ဉ် ၂ နှိပ်လီ.ကသံဉ်သရဉ်လအအယုထံဉ် ဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရူး(စ)ခံပ်တတ်ဘဉ်က တတ်ဆါအံနှိအိဉ်ဝဲစုဒိဉ်မးလအ မံဉ်နှိဉ်စိထဉ် (Minnesota) ဒီးကိတ်အမဲရကအပူနှိလီ.

ပုမနုဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရူး(စ)တတ်ဆါ (Powassan virus) ဒ်လင်.

ပုမနုဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရူး(စ)တတ်ဆါ (Powassan virus) သုခိဖျိခံဉ်လအဘဉ်ကဒီးဘဲးရူး(စ)အုဉ်ဘဉ်အိဉ်နှိလီ. တမုတ်ခံဉ်အခိဉ် သုသုခဲလကစိဉ်ခိဘဲးထံရံယါတဖဉ်ဘဉ်ဒီးတမုတ်ပုလအဘဉ်တတ်အုဉ် အိဉ်ဒီးခံဉ်အခိဉ်သုသုခဲလကစိဉ်ကဆိးကတတ်နှိလီ. ခံဉ်ကဘဉ်အိဉ်ဝဲထီဒီးပုတကလအတတ်ဆါကတိတ်လီတတ်လီဆဲး တကတိတ်အပူတချုးလအအဒုးအိဉ်ထီဉ်တတ်ဆါနှိလီ. တတ်ဆါ ကတိတ်တကတိတ်အံနှိတတ်သုဉ်ညါလအအိဉ်ဒီးဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရူး(စ) တတ်ဆါ (Powassan virus) ဘဉ်, ဘဉ်ဆဉ်တတ်အံဖျါ လအစုဒိဉ်ဒီး ၁၂-၂၄ နှိပ်ရံဉ်နှိလီ.

ဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရူး(စ)တတ်ဆါ (Powassan virus) အကလုဉ် တကလုဉ် (စအသ့ဉ် ၂ မုတမုတ် “ခံဉ်ဘဲးရူး(စ)”) နှိပ်ဘဉ်တတ်စိဉ်ခိအိဉ် လအခံဉ်အခိဉ်သုသု (ခံဉ်), ခံဉ်တကလုဉ်ယိလအရု လီ. ခံဉ်အုဉ်တတ်ထီဉ်ဂိပြုတတ်ဆါ (Lyme disease), အနါ ဖျူး(စ)မိစံး (anaplasmosis), ဒီး ဘုဘဉ်စံးအိဉ်စံး (babesiosis) နှိပ်လီ. ခံဉ်အခိဉ်သုသုတဖဉ်နှိတတ်ယုထံဉ်နှိအိဉ်သုစဲ မံဉ်နှိဉ်စိထဉ်သုဉ်ထူဉ်အါအါလီကဝီတဖဉ်အပူနှိလီ. ခံဉ်အခိဉ်သုသုတဖဉ်အံအိဉ်လအဟီဉ်ခိဉ်အလီဝဲတတ်လီကဝီတဖဉ်လအ အိဉ်ဒီးသုဉ်အါအါ မုတမုတ် အိဉ်ဒီးနှိဉ်ခဲသိဉ်ထူဉ်အါအါအပူနှိလီ. ခံဉ်တဖဉ်အံယုအိဉ်တတ်လီဝဲ မုတမုတ် ဘူးဒီးဟီဉ်ခိဉ်အပတိတ်ဒီး ဖိပ်စုပုကညီ မုတမုတ် ဆဉ်ဖိကိတ်ဖိတဖဉ်အလီဝဲအဝဲသုဉ်လဲခိဘဉ် အါအခါနှိလီ. ခံဉ်တဖဉ်အံတစံဉ်, တယု, မုတမုတ် ဟဲလီတတ်လအ သုဉ်ထူဉ်တဖဉ်အဖိခိဉ်ဘဉ်နှိလီ.

လအမံဉ်နှိဉ်စိထဉ်အပူ, ဝဲလအအုဉ်တုလီလအလီယုလံဒီးလအ ဝဲးပတုဘဉ်တုလီလအလီအိးကထီဘဉ်နှိတတ်လီဘဉ်ယိဉ်အခိဉ် ကတတ်နှိမုတ်ခံဉ်အခိဉ်သုသုတဖဉ်အံအုဉ်ဘဉ်တတ်နှိလီ. တတ်လီဘဉ် ယိဉ်အါကတတ်နှိဝဲလအပူအပူ မုတမုတ် လအပူလံအပူကိး နှိဉ်ဒီးနှိလီ. ခံဉ်အခိဉ်သုသုတဖဉ်အံဆဲးဝဲ, အနီဒိဉ် တဖဉ်နှိကအိဉ်ထဲသိးဒီးနှိဉ်သိရံဒီးကံဉ်ဖိတဖဉ် (ခံဉ်ဖိတဖဉ်) နှိ အကုတ်အဂီအိဉ်ထဲသိးဒီးပံးရံဖိနှိလီ. မုတ်လအအဝဲသုဉ်ဆဲးအယိ, ပု ကညီတဖဉ်ဘဉ်သုဉ်သုဉ်တသုဉ်ညါလအခံဉ်အုဉ်ဘဉ်အဝဲသုဉ်ဘဉ်နှိ လီ.

ဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရူး(စ)တတ်ဆါ (Powassan virus) အကတက လုဉ် (စအသ့ဉ် ၁) နှိပ်ဘဉ်တတ်စိဉ်ခိအိဉ်လအခံဉ်စအသ့ဉ်တ ကလုဉ်ယိလအညီလအလံဒီးခိဒီးလံဉ်ပအိတဖဉ်အဖိခိဉ်လအ ပုကညီအလီနှိလီ. ခံဉ်တဖဉ်အံဖျါကိးတတ်ယုထံဉ်နှိအိဉ်လအ သုဉ်ထူဉ်အါအါအလီကဝီလအမံဉ်နှိဉ်စိထဉ်အပူ, ဘဉ်ဆဉ် စုဒိဉ်မးလအပုကညီတဖဉ်ကထိးဘဉ်ဒီးဘဉ်ကိးအဝဲသုဉ်နှိလီ.

ဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရူး(စ)တတ်ဆါ (Powassan virus) အကုတ်ပနီဉ်တဖဉ်နှိမုတ်မနုလင်.

ပုအါတကုတ်လအဘဉ်ကဒီးဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရူး(စ)(Powassan virus) နှိ အတတ်ဆါပနီဉ်တဖဉ် မုတမုတ် ကအိဉ်ထဲ တတ်ဆါပနီဉ်အစတဖဉ်နှိလီ. ဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရူး(စ)တတ်ဆါ (Powassan virus) တတ်ဆါပနီဉ်တဖဉ်နှိညီ နှိဖျါထီဉ်ဝဲ ခံဉ်အုဉ်ဝဲ ၁-၄ နှိအတိတ်ပူနှိလီ. တတ်ပနီဉ်တဖဉ် ဒီးတတ်ဆါပနီဉ်တဖဉ်ကပဉ်ယုဉ်ဒီး-

- တတ်လီကိတ်
- ခိဉ်ဆါ
- တတ်အံဉ်ဒီးဘိုး/သးကလဲ
- တတ်ဂံဉ်စါဘါစါ
- တတ်ထီဉ်
- ခိဉ်နှိဉ်ညိးအပနီဉ်တဖဉ် (ခိဉ်နှိဉ်ညိးထီဉ်)
- ခိဉ်နှိဉ်သလီညိး (ခိဉ်နှိဉ်သလီလအအိဉ်လအခိဉ်နှိဉ်ဒီးနာဉ် ဘိမိတ်ပုအခိဉ်အယုတဖဉ်ညိးထီဉ်)

ပုအါလအအိဉ်ဒီးတတ်ဆါလအအနးတဖဉ်ဘဉ်သုဉ်သုဉ်ကဘဉ်တုဝဲ နှိအတတ်ဆါလီပတ်လီသးတတ်ဆါအပနီဉ်တဖဉ်အမုတ်ခိဉ်နှိ နှိဒီးတတ်တိဉ်နှိဉ်ဖဲးယတ်တတ်ကိတ်ခဲတဖဉ်နှိလီ. တုလအတတ် သံဒဉ်လဲဉ်သုဘဉ်ဆဉ်စုဒိဉ်မး (အအါကတတ်ပုလအတုဘဉ်ခိဉ်နှိ ညိးထီဉ်တတ်ဆါတဖဉ် ၁၀% နှိလီ.)

ဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရား(စ)တတ်ဆါ (Powassan virus) အကွပ်နီတတ်ယုထံသုဉ်ညါအိဇ်လဲဉ်.

တတ်မှတ်တယတ်လၢပုတကအံအိဉ်ဒီး ဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရား(စ)တတ်ဆါ (Powassan virus) န့ဉ်အဝဲသုဉ်ကြးဆဲးကျးဒီး ကသံဉ်သရုဉ်တဘျီယီလၢတတ်ယုသုဉ်ညါတတ်ဆါဒီးတတ်ကူစါယါဘျီ န့ဉ်လီၤ. တတ်ယုထံသုဉ်ဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရား(စ)တတ်ဆါ (Powassan virus) ဒီးသန့ထီဉ်အသးလၢတတ်စံဉ်စါတဲစါလၢတတ်ထံဉ်န့ဉ်တတ် လီၤလၢခံဉ်အိဉ်အလီၤဒီးတတ်သမံဉ်မိဉ်ခိဉ်ပုၤ, ဒီးတတ်မၤကွတ်တတ် ဆါပနီတတ်ဖဉ်လၢကမၤလီၤတတ်တတ်ဆါအပနီအဖိခိဉ်န့ဉ်လီၤ.

ဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရား(စ)တတ်ဆါ (Powassan virus) န့ဉ် တတ်ကူစါယါဘျီအိဇ်လဲဉ်.

ကသံဉ်ဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရား(စ)တတ်ဆါ (Powassan virus) ဘဉ်န့ဉ်လီၤ. ပုၤဆါတဖဉ်လၢအိဉ် ဒီးတတ်ဆုးတတ်ဆါလၢအနးတဖဉ် ကလိဉ်ဘဉ်တတ်ဆါထံဉ်ထွဲမၤစၢတတ်ကွတ်ထွဲ ဖဲအမှတ်ထီဉ်တတ်ဆါဟံဉ်ဒီးတတ်သါထီဉ်သါလီတတ်မၤစၢပိးလီတဖဉ် န့ဉ်လီၤ.

ယမၤစၢလီၤယတတ်လီၤဘဉ်ယိဉ်တဖဉ်ကသုဉ်လဲဉ်.

အဝဲအံဉ်ပုၤကညိကသံဉ်ဆဲးဒီးသဒၢဖိပ်ဝန်စဉ်ဘေးရား(စ)တတ်ဆါ (Powassan virus) အဂီၢ်တအိဉ်ဘဉ်န့ဉ်လီၤ. တတ် ဘဉ်ခွဲးဘဉ်ခွဲးဒီးခံဉ်စုၤလီၤန့ဉ် မှတ်တြိဆါထီဉ်တတ်ဆါလၢအ အိဉ်ထီဉ်ခိဉ်ဖျိတဖဉ် (tickeborne) အဂ့ၢ်ကတတ်န့ဉ်လီၤ.

တတ်ဒီးသဒၢလီၤနနီၢ်ကစၢ်အသးလၢခံဉ်အုဉ်ဘဉ်တဖဉ် -

- သုဉ်ညါခံဉ်အိဉ်ဆိးအလီၤဖဲလဲဉ်ဒီးအဝဲသုဉ်တဖဉ်အိဉ်မူ အိဉ်ဂဲၤအခါဖဲလဲဉ်န့ဉ်တက့ၢ်.
  - ခံဉ်လၢအခိဉ်သုဉ်တဖဉ်န့ဉ်အိဉ်ဆိးလၢသုဉ်ထူဉ် မှတ်မုၢ် တပျီထူဉ်တဖဉ်အိဉ်အလီၤကဝီၤန့ဉ်လီၤ.
  - လၢမံဉ်န့ဉ်စိထံဉ်အပူၤ, ခံဉ်အခိဉ်သုဉ်တဖဉ်အိဉ်မူ အိဉ်ဂဲၤဒီးအိဉ်အါစးထီဉ်လၢ လၢအ့ၢ်ဖြူ-လၢယုလဲ ဝဲဒီးလၢဖဲပတုဘဉ်-လၢအိးကထီဘဉ်န့ဉ်လီၤ.
- စူးကါခံဉ်ကသံဉ်လၢအပူၤဖျဲးဒီးဒီးသဒၢတတ်လီၤတတ်လီၤဆဲးဖဲ နစူးကါတတ်ဆါကတီၢ်လၢနကလဲၤအိဉ်ဖဲခံဉ်အိဉ်အလီၤ မှတ်မုၢ် ဖဲတတ်လီၤလၢအဘူးအတတ်တဖဉ်န့ဉ်တက့ၢ်. မၤပိဉ်ထွဲ ကသံဉ်မံဉ်ပနီတတ်န့ဉ်ကျဲတဖဉ်ဒီးစူးကါကဒါက့ၢ်အိဉ်တတ် န့ဉ်လီၤအသးန့ဉ်တက့ၢ်.
  - စူးကါခံဉ်ကသံဉ် DEET (တုၤ ၃၀%) လၢဖဲးဘဉ် မှတ်မုၢ် တတ်ကူတတ်သိးအလီၤတက့ၢ်. တဘဉ်စူးကါ DEET လၢဖိသုဉ်ဆဲးဖိလၢအသးအိဉ်ခံဉ်လၢဆူအဖိလၢ အဂီၢ်န့ဉ်တဂ့ၢ်.
  - မၤကဆီဆိတတ်ကူတတ်သိးတဖဉ်ဒီးစုဉ်ဒီးခံဉ်ကသံဉ် permethrin လၢကဒီးသဒၢခံဉ်အုဉ်ဘဉ်တဖဉ်

အစုၤကတတ်ခံဉ်လၢတအိဉ်ဒီးတတ်ဖျူလီၤဘဉ်န့ဉ်တ က့ၢ်. တဘဉ်ဖျူခံဉ်ကသံဉ် permethrin လၢန ဖဲးဘဉ်အလီၤတဂ့ၢ်.

- ကူကတတ်ကူတတ်သိးလၢအလွဲၢ်စၢ်တဖဉ်လၢကမၤစၢန့ၤလၢ နကထံဉ်ဘဉ်ခံဉ်တဖဉ်အံဉ်ညိအဂီၢ်န့ဉ်တက့ၢ်. ကူကဆုးကၤရှး စုထီဒီးဖျိဉ်ခံဉ်ထီဉ်တဖဉ်လၢကကျိၢ်ဘာနဖဲးဘဉ်တဖဉ်လၢ ခံဉ်သုတအုဉ်ဘဉ်အဂီၢ်န့ဉ်တက့ၢ်.
- ဝံဉ်ယုထီတတ်ကူတတ်သိးဒီးတတ်ကီၢ်အသဟီဉ်အထီကတတ်အစုၤ ကတတ်လၢ ၆၀ မံးနံးဖဲနလဲၤအိဉ်ဘဉ်လၢခံဉ်အိဉ်တတ်အလီၤကဝီၤ ပူတဖဉ်ဝံးအလီၤန့ဉ်တက့ၢ်.
- တဲသကိးတတ်ဒီးဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိကသံဉ်သရုဉ်ဘဉ်ယးဒီးကသံဉ် ပနီတဖဉ်လၢအပူၤဖျဲးဒီးဒီးသဒၢနထွဲဒီးဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိလၢ နဘဉ်ကွတ်ကီၢ်အီၤလၢဟံဉ်တဖဉ်သ့န့ဉ်တက့ၢ်.

သမံဉ်မိးကွတ်ခံဉ်တဖဉ်အစုၤကတတ်တန့ၤတဘျီဖဲနလဲၤဆူတတ်လီၤလၢ ခံဉ်တဖဉ်အိဉ်အလီၤကဝီၤလဲၤအလီၤခံ -

- သမံဉ်မိးနနီၢ်ခိဉ်ပုၤဒီးတက့ၢ်ဘူးဘူးဒီးမဲဉ်ထံကလၢ, လီၤဆီ နတတ်တတ်လီၤလၢတတ်ထံဉ်အီၤကီၢ်အလီၤ ဖဲအမှတ် ကံဉ်ကၤ ထံးဒီးတတ်လၢတဖဉ်န့ဉ်တက့ၢ်.
- ဖဲနထံဉ်ခံဉ်န့ဉ်ထဲးဒီးမၤသံကွဲးအီၤချူ ချူတက့ၢ်.
- စူးကါနီဉ်တံဉ်ဖိတဖဉ် မှတ်မုၢ် နစုမုၢ်တဖဉ်လၢနကဖိဉ်ခံဉ်လၢအ ဘူးဒီးအကီဉ်ပူၤန့ဉ်တက့ၢ်. ထဲးထီဉ်အီၤကယီကယီ ဒီးကဖိကဖိတက့ၢ်. မၤကဆီခံဉ်အုဉ်အလီၤဒီးဆးပုဉ်ဒီးထံတက့ၢ်.
- သမံဉ်မိးနတတ်ကူတတ်သိးဒီးထွဲဒီးဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိလၢနဘဉ် ကွတ်ကီၢ်အီၤတဖဉ် လၢမှတ်အိဉ်ဒီးခံဉ်တဖဉ်ခါန့ဉ်တက့ၢ်.

ကွတ်ထွဲမၤကဆီတတ်လီၤကဝီၤလဲၤခံဉ်တဖဉ်အိဉ် -

- ကူးပျီကွဲးနီဉ်တပံးတဖဉ်ဒီးတြျဉ်အီၤခဲအံးခဲအံးတက့ၢ်.
- ခွဲပျီမၤပျီကွဲးသုဉ်လၢတဖဉ်ဒီးနီဉ်ခွဲသိဉ်အထူဉ်တဖဉ်တက့ၢ်.
- တုထီဉ်တတ်တြိဒီးသုဉ်အကွဲးအကွဲးတဖဉ် မှတ်မုၢ် လၢတဖဉ်လၢ နီဉ်ဒီးသုဉ်လၢနကူးပျီပဲဉ်ပျီကွဲးအီၤတဖဉ်အဘဉ်စၢန့ဉ်တက့ၢ်.

Minnesota Department of Health
Vectorborne Diseases Unit
PO Box 64975
St. Paul, MN 55164
651-201-5414
www.health.state.mn.us

Powassan Virus Disease – Karen (4/11/19)
လၢတတ်မၤန့ၢ်တတ်ဂ့ၢ်တတ်ကျိၢ်အံးလၢအကွတ်ဂီၤလီၤဆီလိဉ်သးအဂီၢ်, ကိးဘဉ်ဖဲ- 651-201-5414. ဖဲကျဲးထုးထီဉ်ဖဲစးခိလၢတတ်စူးကါကဒါ က့ၢ်အီၤသ့အပူၤတက့ၢ်.